

Genopslag af pulje: Lokale og landsdækkende aktiviteter, der skal understøtte et demensvenligt samfund

Ansøgningsfrist: fredag den 23. juni 2017, kl. 12.00

Sundhedsstyrelsen inviterer hermed kommuner, regioner, private aktører og virksomheder samt organisationer til at ansøge om puljemidler til lokale eller landsdækkende aktiviteter, som kan bidrage til udviklingen af et demensvenligt samfund.

Dato: 24. maj 2017

Sagsnr: 7-2812-9/1

Puljen er en del af initiativ 14 ”lokale og landsdækkende aktiviteter skal understøtte et demensvenligt samfund” i den nationale demenshandlingsplan 2025¹.

Projekterne skal gennemføres i perioden 2017- 2019, og skal kunne danne baggrund for en erfaringsopsamling.

Regeringen og satspuljepartierne har samlet afsat 470 mio. kr. til i alt 23 konkrete initiativer i den nationale demenshandlingsplan. Heraf er 25 mio. kr. afsat til puljen vedr. lokale og landsdækkende aktiviteter, der skal understøtte et demensvenligt samfund.

Formål

Formålet med puljen er at støtte lokale eller landsdækkende aktiviteter, som bidrager til udviklingen af et demensvenligt samfund. Formålet består dels i, at det offentlige rum tænkes og indrettes mere demensvenligt, dels i at der tilvejebringes mere viden om demens i samfundet.

I puljen kan der blandt andet søges midler til følgende aktiviteter:

1. Etablering af lokale eller landsdækkende partnerskaber, som eksempelvis kan have til formål at sikre demensvenlige indkøbsmuligheder, transportmuligheder, fysiske omgivelser, lokalplaner eller lignende til gavn for borgere med demens og deres pårørende.
2. Bredt forankrede oplysningskampagner.
3. Konkrete projekter, hvor frivillige skaber aktiviteter for mennesker for demens og deres pårørende, som bidrager til udviklingen af et demensvenligt samfund.

¹ Sundheds- og Ældreministeriet (2016). *Et trygt og værdigt liv med demens. Oplæg til den nationale demenshandlingsplan 2025*

Der lægges vægt på geografisk spredning ved tildeling af midler. Derudover skal puljen understøtte det nationale mål om, at alle 98 kommuner skal være demensvenlige.

Baggrund

I den nationale demenshandlingsplan 2025 fremhæves, at Danmark skal være et demensvenligt land, hvor mennesker med demens kan leve et værdigt og trygt liv. Internationalt har der også de seneste år været fokus både på vigtigheden af demensvenlige samfund, og på behovet for øget viden om demens. Fokus på at skabe demensvenlige samfund er blandt andet afspejlet i den nationale norske og engelske demenshandlingsplan ^{2, 3}.

Viden om demens

Demens er forbundet med mange fordomme, tabuer og misforståelser. Det medfører stigmatisering af mennesker, der lider af demens og deres pårørende, hvilket kan resultere i, at de ofte trækker sig væk fra sociale sammenhænge og større fællesskaber. Dette øger risikoen for isolation, ensomhed og depression.

En række både danske og udenlandske undersøgelser viser, at mennesker med demens ofte føler sig ensomme og undlader at deltage i sociale sammenhænge ^{4, 5}. En af hovedårsagerne til dette er manglende viden i samfundet om demenssygdomme og konsekvenserne heraf.

I den nationale norske demenshandlingsplan peges på behovet for uddannelse og oplysning om demens generelt hos fx politi og ambulancepersonale, ansatte i serviceerhverv som butik, bank, kollektiv- og taxitransport og befolkningen i øvrigt.

Demensvenlige omgivelser, kommuner og samfund

I den danske demenshandlingsplan peges på behovet for, at det offentlige rum også tænkes og indrettes mere demensvenligt, hvilket ”...kræver, at en bred række af aktører på tværs af myndigheder er med til at løfte dagsordenen, så eksempelvis den offentlige transport, supermarkeder, apoteker, foreningsliv og mange andre sider af samfundet tager lidt mere hensyn til nogen af samfundets svageste borgere” ⁶.

Det danske fokus på demensvenlige samfund skal også ses i sammenhæng med det nationale mål om, at alle 98 danske kommuner skal være demensvenlige.

² Helse- og Omsorgsdepartementet (2015). *Demensplan 2020. Et mer demensvennlig samfund*

³ Cabinet Office, Department of Health, Prime Minister's Office, 10 Downing Street (2015). *Prime Minister's challenge on dementia 2020*

⁴ Folkebevægelsen mod ensomhed og Alzheimerforeningen, (spørgeskemaundersøgelser, marts 2016)

⁵ Dansk Gerontologisk Selskab (2016). *At skabe gode dage. Hverdagsliv i gerontologisk perspektiv*

⁶ Sundheds- og Ældreministeriet (2016). *Et trygt og værdigt liv med demens. Oplæg til den nationale demenshandlingsplan 2025, s.35*

Alzheimer's Society i England, har defineret et demensvenligt samfund således:

A dementia-friendly community is one in which people with dementia are empowered to have high aspirations and feel confident, knowing they can contribute and participate in activities that are meaningful to them.

A city, town or village where people with dementia are understood, respected and supported, and confident they can contribute to community life. In a dementia friendly community people will be aware of and understand dementia, and people with dementia will feel included and involved, and have choice and control over their day-to-day lives⁷

Arbejdet med demensvenlige samfund er også i fokus i den nationale engelske demenshandlingsplan, hvor der bl.a. tages afsæt i det landsdækkende initiativ med *Dementia Friends* og områder, der er blevet defineret som *Dementia Friendly Communities*. Heri opfordres både offentlige og private aktører samt frivillige og civilsamfundet til at have et skærpet fokus på demens⁸.

Konkrete initiativer til fremme af et demensvenligt samfund

Både i Danmark og i udlandet findes talrige eksempler på lokale, regionale eller landsdækkende tiltag, der iværksat for at fremme eller understøtte et demensvenligt samfund – og som vil kunne tjene som inspiration for projekter inden for denne pulje. Dette omfatter alt fra indretning og skiltning af veje, fortove, grønne arealer, indkøbsmuligheder, transportmuligheder, gadebelysning mv.

Nedenfor gives blot nogle eksempler på generelle/mere omfattende tiltag, der er iværksat med det formål at fremme et demensvenligt samfund.

- Den engelske *Local Government Association* giver i sin rapport en række praktiske anvisninger på, hvorledes lokalsamfundet kan indrettes demensvenligt, baseret på en række eksempler på best practice fra forskellige lokalsamfund i England.⁹

Alzheimers' Society har identificeret 10 nøgleområder, der gør et samfund demensvenligt, og giver en nærmere beskrivelse af, hvorledes hvert af disse områder kan adresseres. Blandt disse områder peges på pålidelige og stabile transportmuligheder samt fysiske omgivelser, der er nemme at navigere i.¹⁰

⁷ Alzheimer's Society (2013). *Building dementia-friendly Communities: A priority for everyone*

⁸ Cabinet Office, Department of Health, Prime Minister's Office, 10 Downing Street (2015). *Prime Minister's challenge on dementia 2020*

⁹ Local Government Association (2015). *Dementia friendly Communities – Guidance for councils*

¹⁰ Alzheimer's Society (2013). *Building dementia-friendly Communities: A priority for everyone*

I Danmark er en lang række aktører i regi af *Demensalliancen* gået sammen om at iværksætte forskellige landsdækkende og lokale initiativer til fremme af et demensvenligt samfund og arbejdet med konkrete koncepter med det formål at skabe et mere demensvenligt samfund.¹¹ Demensalliancens initiativ ”Demensrummet” indebærer, at nye løsninger og en styrket indsats for personer med demens samt personalet og de pårørende skal forankres i kommunerne. Her opstilles 6 ambitioner for en demensvenlig kommune.¹²

- Inspireret af det tilsvarende engelske projekt *Dementia Friends* har Alzheimerforeningen også i Danmark startet et projekt med mobilisering af såkaldte *Demensvenner*. Projektet har dels til formål at øge danskernes forståelse for demenssygdomme, dels at omsætte forståelsen til konkrete handlinger, så livet med demens bliver lettere for borgere med demens og de pårørende. Demensvennerne modtager særlig information om demens, samt om, hvorledes man i hverdagen kan hjælpe mennesker med demens.¹³

Krav til projekterne

Målgrupper

Målgruppen for puljen er mennesker med demens og deres pårørende, der skal have gavn af de lokale og landsdækkende aktiviteter, der understøtter et demensvenligt samfund.

Projekternes indhold

Projekternes indsatser skal operationalisere puljens formål og skal alle indeholde et eller flere af nedenstående indsatsområder:

1. *Etablering af lokale eller landsdækkende partnerskaber, som eksempelvis kan have til formål at sikre demensvenlige indkøbsmuligheder, transportmuligheder, fysiske omgivelser, lokalplaner og lignende*

Indsatsområdet sigter til aktiviteter til udvikling og fremme af demensvenlige fysiske rammer og omgivelser, enten på lokalt eller på landsdækkende plan. Sådanne aktiviteter kan fx indgås som partnerskaber mellem kommuner, regioner, private aktører, herunder virksomheder samt organisationer, der ud fra hver deres perspektiver og med hver deres ressourcer kan bidrage til en fælles aktivitet, der vil kunne skabe et mere demensvenligt (lokal)samfund. Sådanne aktiviteter kan eksempelvis bygge på allerede eksisterende indkøbsmuligheder, særlige forhold i forbindelse med transportmuligheder, sociale eller kulturelle tilbud etc. Aktiviteterne kan også fx bestå i supplement til en lokalplan, der vil medvirke til at gøre de fysiske omgivelser mere demensvenlige.

¹¹ Demensalliancen (2016). *Demensvenligt Danmark med demensvenlige kommuner*

¹² Demensalliancen (2016) *På vej imod demensvenlige kommuner - Demensrummet*

¹³ Alzheimerforeningen (2015) *Projektbeskrivelse. Demensvenligt Danmark – 100.000 Demensvenner*

2. Gennemførelse af bredt forankrede oplysningskampagner

Indsatsområdet omhandler aktiviteter, der vil kunne bidrage til at udbrede oplysning i samfundet (lokalt eller landsdækkende) om demens. Der drejer sig både om oplysning om sygdommen og dens konsekvenser, samt om hvorledes man bedst muligt møder mennesker med demens og pårørende med forståelse og venlighed i dagliglivet.

3. Gennemførelse af konkrete projekter, hvor frivillige skaber aktiviteter for mennesker med demens og deres pårørende

Indsatsområdet sigter til aktiviteter, hvor frivillige er de centrale aktører i at fremme aktiviteter til gavn for borgere med demens og deres pårørende. Disse aktiviteter kan bestå af en bred vifte af forskellige aktiviteter, som man ved, vil kunne gavne borgere med demens og pårørende. Der kan være tale om aktiviteter såvel i hjemmet som udenfor, herunder fx aktiviteter i form af sociale eller kulturelle tilbud.

Ved tildeling af midlerne vil der blive lagt vægt på geografisk spredning, og at alle tre områder prioriteres.

Hvem kan søge om midler fra puljen?

Kommuner, regioner, private aktører og virksomheder samt organisationer kan søge om midler.

Der kan i forbindelse med ansøgningen etableres partnerskaber eller indgås samarbejdsaftaler med andre aktører, herunder på tværs af sektorer, med (andre) offentlige eller private aktører, virksomheder, organisationer m.v.

Hvad kan der ansøges om støtte til?

Alle udgifter, der søges om støtte til, skal være relateret til projektet.

På den baggrund kan der bl.a. søges om midler til:

- Ansættelse og løn til projektleder og projektansatte/projektmedarbejdere
- Honorering af relevante fagpersoner/konsulenter
- Materialer og udstyr til udvikling/gennemførelse af projektet (i begrænset omfang)
- Udgifter i begrænset omfang i forbindelse med afholdelse af møder, workshops, konferencer el.lign.
- Konsulentudgifter i begrænset omfang som led i det samlede projekt.
- Kørselsudgifter i hht. statens regler
- Revisionsudgifter
- Udgifter til evaluering og formidling af projektet
- Dækning af moms, der ikke kan afløftes.

Der kan **ikke** ansøges om midler til følgende:

- Køb af it-udstyr og andet apparatur

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S
Danmark

T +45 72 22 74 00
E sst@sst.dk
www.sst.dk

- Forskningsprojekter
- Aktiviteter og lønmidler, der har karakter af almindelig drift, fx husleje og telefon
- Anlægsudgifter
- Dækning af moms, der kan afløftes
- Dækning af overhead, administrationsbidrag e.l.

Evaluering og afrapportering

Projekterne skal foretage en egnevaluering, der er afsluttet senest 31.12 2019.

Projektets evaluering, som skal beskrives i forbindelse med ansøgningen til puljen, skal indsendes til Sundhedsstyrelsen senest 5 måneder efter projektets ophør.

Evalueringen skal kunne vise:

- 1) Hvorvidt og hvorledes projektets mål er opnået
- 2) Hvorvidt, og - i givet fald - i hvilken form, i hvilket regi, omfang m.v. projektet kan fortsætte efter projektperioden

Derudover skal det beskrives, hvordan projektets resultater vil blive tilgængelige og blive formidlet til andre aktører.

Projekterne er forpligtet til at indsende kort årlig statusrapport til Sundhedsstyrelsen.

Statusrapporten for 2018 (den afsluttende rapport) skal kunne bidrage til en erfaringsopsamling.

Betingelser for at modtage støtte

For at få ansøgningen vurderet skal projektet opfylde følgende betingelser:

- Ansøgningen skal redegøre for, hvorledes indsatsen kan bidrage til at opfylde puljens formål/indsatsområder, og hvorledes samfundet derigennem – lokalt eller landsdækkende – kan blive mere demensvenligt
- At der i ansøgningen er opsat mål for projektet, at projektet er rettet mod puljens målgruppe og at projektets aktiviteter er beskrevet med fokus milepæle og leverancer opsummeret i en tidsplan
- At projektet indeholder en årlig delevaluering og en samlet evaluering, som beskrives i ansøgningen
- At projektorganiseringen og arbejdsdelingen mellem samarbejdsparter beskrives, herunder internt og eksternt samarbejde. Dokumentation for indgået samarbejde mellem alle involverede aktører (evt. i form af interesse-tilkendegivelser)
- Projektet skal kunne påbegyndes senest i november 2017 og skal være afsluttet senest 31.12 2019.

Kriterier for udvælgelse af ansøgninger

Udover ovennævnte betingelser, som skal være opfyldt for modtagelse af støtte, vil Sundhedsstyrelsen prioritere ansøgningerne ud fra følgende kriterier:

- I hvilken grad projektbeskrivelsen indeholder en klar og præcis beskrivelse af projektets indhold og mål, samt kriterier for, hvornår målene er opnået
- I hvilken grad projektbeskrivelsen sandsynliggør, at projektet understøtter puljens formål gennem mindst et af følgende indsatsområder:
 - Etablering af lokale eller landsdækkende partnerskaber, som eksempelvis kan have til formål at sikre demensvenlige indkøbsmuligheder, transportmuligheder, fysiske omgivelser, lokalplaner og lignende
 - Gennemførelse af bredt forankrede oplysningskampagner
 - Gennemførelse af konkret(e) projekt(er), hvor frivillige skaber aktiviteter for mennesker med demens og deres pårørende
- I hvilken grad projektbeskrivelsen angiver, hvorledes og i hvilket omfang projektet bygger på viden, erfaringer, best practice mv. fra andre initiativer
- I hvilken grad det i beskrivelsen af evalueringen tydeligt fremgår, hvordan det evalueres, hvorvidt, hvordan og hvorfor projektets mål er opnået.
- I hvilket omfang det er sandsynliggjort, at aktiviteterne vil være bæredygtige, også efter projektperiodens afslutning
- I hvilket omfang projektet vil kunne skabe resultater, der efterfølgende kan deles og udbredes til andre aktører efter projektperioden

Det vurderes positivt:

- Hvis det godtgøres, at initiativet passer ind i eller supplerer allerede eksisterende lokale eller landsdækkende initiativer, der understøtter et demensvenligt samfund.
- Hvis projektet har flere samarbejdspartnere og kan styrke samarbejdet mellem forskellige aktører, herunder fx kommunale og/eller regionale aktører
- Hvis medfinansiering indgår i projektet

I den samlede prioritering af de modtagne ansøgninger tilstræbes geografisk spredning, og at alle tre områder prioriteres.

Økonomi

Der er afsat i alt 25 mio. kr. til ansøgningspuljen. Samtlige midler er afsat til en puljeudmøntning i 2017.

Af de 25. mio. kr. er 0,8 mio. kr. afsat til administration af puljen, konceptudvikling, erfaringsopsamling mv.

Tidsplan

Frist for ansøgninger til puljen:	23. juni 2017
Forventet afgørelse og underretning af ansøgere	efteråret 2017
Projektaktiviteter startes senest	november 2017
Projektaktiviteter afsluttes senest	31. december 2019

De tildelte midler kan anvendes i hele projektperioden.

Ansøgningsprocedurer

Ansøgningen skal have et omfang på max. 10 sider. Sundhedsstyrelsens ansøgningskema skal anvendes og udfyldes. Ansøgninger, der ikke er skrevet i ansøgningskemaet inkl. budgetskemaer mv., eller som fylder mere end 10 sider, kommer ikke i betragtning.

Ansøgningen sendes *underskrevet*, elektronisk, til aed@sst.dk. I emnefeltet skrives ”Lokale og landsdækkende aktiviteter skal understøtte et demensvenligt samfund”

Yderligere oplysninger

Sundhedsstyrelsen kan kontaktes i ansøgningsperioden vedr. spørgsmål til puljen. Spørgsmål og svar af generel karakter vil blive offentliggjort på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: <http://sst.dk>.

Generelle faglige spørgsmål: Projektleder Louise Scheel Thomasen, tlf.: 7755 77 17, e-mail: lsct@sst.dk

Spørgsmål vedr. økonomi og administration: Kasper Dahl, tlf.: 72 26 94 54, e-mail: kda@sum.dk eller kad@sst.dk